

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник методичних вказівок
до самостійної роботи та практичних занять
з дисципліни “Фінанси, гроші та кредит”

ОДЕСА 2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник методичних вказівок
до самостійної роботи та практичних занять
з дисципліни “Фінанси, гроші та кредит”
для студентів II курсу
денної форми навчання
Напрямок підготовки *менеджмент*

"Затверджено"

на засіданні методичної комісії
еколого-економічного факультету
Протокол №__від____2013р.

_____О.Г. Владимирова
(підпис)

"Затверджено"

на засіданні кафедри менеджменту
природоохоронної діяльності
Протокол №__від____.20__р
Зав.кафедри _____В.Г. Ковальов
(підпис)

ОДЕСА 2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник методичних вказівок
до самостійної роботи та практичних занять
з дисципліни “Фінанси, гроші та кредит”
для студентів II курсу
денної форми навчання
Напрямок підготовки *менеджмент*

"Затверджено"

на засіданні методичної комісії
еколого-економічного факультету
Протокол №__від_____2013р.

ОДЕСА 2013

Збірник методичних вказівок до самостійної роботи та практичних занять студентів II курсу денної форми навчання з дисципліни „Фінанси, гроші та кредит” за напрямом «Менеджмент» / Укладач: Тонконога І.В. – Одеса: ОДЕкУ, 2013, 31 с., укр. мова.

Відповідальний за випуск: проф., д.е.н. В.Г.Ковальов

ВСТУП

Дисципліна «Фінанси, гроші та кредит» належить до циклу професійно-орієнтованих дисциплін, що вивчаються при підготовці фахівців за напрямом «Менеджмент» на рівні бакалавра.

Дисципліна вивчається на 2 курсі (3 семестр) після засвоєння загально-економічних та професійно-орієнтованих дисциплін: "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Економіка підприємства".

Вивчення дисципліни "Фінанси, гроші та кредит" створює базу, необхідну для засвоєння ряду професійно-орієнтованих дисциплін, а саме: "Фінанси підприємства", "Фінансовий менеджмент".

Метою вивчення курсу є формування у майбутніх фахівців з менеджменту сучасного економічного мислення та системи знань щодо загальних закономірностей розвитку сучасних фінансових і грошово-кредитних відносин суспільства.

Основними **завданнями** дисципліни є з'ясування:

- закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів господарювання і населення;
- шляхів використання закономірностей у сфері фінансових відносин у практиці фінансової роботи;
- роль фінансів у забезпеченні економічного зростання суб'єктів ринкових відносин;
- тенденції розвитку національного та міжнародного фінансового ринку;
- закономірностей грошового та кредитного обігу в умовах ринкового господарства;
- принципів і форм організації сучасної грошово-кредитної системи;
- особливостей вітчизняної та зарубіжних ринкових моделей грошей і кредиту;
- характеристики ринку позичкових капіталів, грошового обігу, банків та банківської діяльності;
- функціонування спеціалізованих небанківських інститутів;
- організації міжнародних грошово-кредитних відносин;
- сутності методів, принципів та інструментів грошово-кредитної політики тощо.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти:

- вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах фінансової системи;
- аналізувати, поточну ситуацію на вітчизняному та зарубіжному фінансовому ринку;
- прогнозувати майбутній розвиток фінансових відносин;
- обирати оптимальні шляхи вирішення конкретних виробничих завдань фінансового характеру тощо.

Студенти повинні знати:

- сутність, функції та економічну природу грошей і кредиту;

- особливості безготівкового та готівкового грошового обороту;
- суть та основні форми інфляції, її соціально-економічні наслідки, напрями антиінфляційної політики;
- структуру грошової та кредитно-банківської систем України, їх функції і роль в економіці країни;
- сутність та види міжнародних валютно-кредитних відносин.

Методичні вказівки призначені для самостійної роботи та виконання практичних занять з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит».

1. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

№ п/п	Назва та зміст теми	Назва підручника, посібника
1	2	3
1.	Сутність та функції фінансів	Розмарина А.Л. Фінанси: Конспект лекцій. - Одеса: Вид-во «ТЕС», 2009. – С. 7-14.
2.	Фінансова система та фінансовий механізм	Розмарина А.Л. Фінанси: Конспект лекцій. - Одеса: Вид-во «ТЕС», 2009. - С.15-30.
3.	Податкова система держави	Розмарина А.Л. Фінанси: Конспект лекцій. - Одеса: Вид-во «ТЕС», 2009. – С. 31-52.
4.	Бюджет і бюджетна система держави	Розмарина А.Л. Фінанси: Конспект лекцій. - Одеса: Вид-во «ТЕС», 2009. – С. 53-72.
5	Державні доходи та видатки	Розмарина А.Л. Фінанси: Конспект лекцій. - Одеса: Вид-во «ТЕС», 2009. - С. 60-64.
6	Фінансовий ринок	Розмарина А.Л. Фінанси: Конспект лекцій. - Одеса: Вид-во «ТЕС», 2009. - С.73-84.
7	Міжнародні фінанси	Ковальчук С.В., Форкун І.В. Фінанси: Навчальний посібник. - Львів; «Новий світ - 2000», 2006. – С. 488-524.
8	Сутність та функції грошей	Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин. - Одеса: Вид-во "ТЕС", 2004. – С.7-16.
9	Грошовий оборот і грошові потоки	Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин. - Одеса: Вид-во "ТЕС", 2004. – С.23-27.
10	Грошові системи	Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин. - Одеса:

		Вид-во "ТЕС", 2004. – С.17-19.
11	Інфляція та грошові реформи	Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин. - Одеса: Вид-во "ТЕС", 2004. – С.19-22.
12	Валютні відносини та валютні системи	Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин. - Одеса: Вид-во "ТЕС", 2004. – С.72-89.
13	Кредит у ринковій економіці	Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин. - Одеса: Вид-во "ТЕС", 2004. – С.55-71.
14	Центральний банк та його роль в економіці	Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин. - Одеса: Вид-во "ТЕС", 2004. – С.40-43.
15	Комерційні банки як основна ланка кредитної системи	Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин. - Одеса: Вид-во "ТЕС", 2004. – С.44-51.
16	Спеціалізовані кредитно-фінансові установи	Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин. - Одеса: Вид-во "ТЕС", 2004. – С.52-54.

2. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Гроші та кредит/За ред. М.І.Савлука. -К.: КНЕУ, 2002. -600 с.
2. Гроші та кредит / За ред. Б.Івасіва - Тернопіль: Карт-бланш, 2005. -510 с.
3. Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин. - Одеса: Вид-во "ТЗС", 2004. - 109с.
4. Розмарина А.Л. Фінанси: Конспект лекцій. - Одеса: Вид-во «ТЕС», 2009. - 107 с.
5. Кириленко О.П. Фінанси (теорія та вітчизняна практика): Навчальний посібник. - Тернопіль: Астон, 2002. -212 с.
6. Ковальчук С.В., Форкун І.В. Фінанси: Навчальний посібник. - Львів; «Новий світ - 2000», 2006. - 568 с.
7. Методичні вказівки до СР та контрольної роботи з дисципліни «Фінанси» для студентів III курсу заочної форми навчання за спеціальністю «Менеджмент організацій»/Укладач:к.е.н., доцент Розмарина А.Л. – Одеса:ОДЕКУ,2009.-35 с.

8. Методичні вказівки та завдання до виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші та кредит» для студентів II курсу заочної форми навчання за спеціальністю «Менеджмент організацій» / Укладач: к.е.н., доцент А.Л. Розмарина, асистент О.А. Многодетна - Одеса: ОДЕКУ, 2010, 26 с.
9. Романенко О.Р. Фінанси: Підручник. -К.: ЦНЛ, 2009.-312 с.

Додаткова література

1. Боди З., Мертон Р, Финансы / Пер. с англ. - М.: Изд. Дом «Вильямс», 2000. - 592 с.
2. Бюджетний Кодекс України. Затв. ВРУ 21.06.2001 р., № 2542-III // Офіційний вісник України. - К., 2001. - № 29.
3. Василик О.Д., Павлюк К.В. Бюджетна система України: Підручник. - К.: ЦНЛ, 2004. - 544 с.
4. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. - К.: ЦНЛ, 2003.-608 с.
5. Довгалюк В. І. Податкова система: Навчальний посібник. - К.: ЦНЛ, 2007. - 245 с.
6. Маслова С.О., Опалов О.А. Фінансовий ринок: Навчальний посібник. - К.: «Каравела», 2003. -344 с.
8. Онисько С.М., Марич П.М. Фінанси підприємств: Підручник. - Львів: «Магнолія Плюс», 2005. - 366 с.
9. Онисько С.М., Трофан І.М., Грицина О.В. Податкова система: Підручник. - Львів: «Магнолія Плюс», 2005. - 334 с.
10. Опарін В.М. Фінанси: загальна теорія. - К.: КНЕУ, 2001. - 240 с.
11. Осадець С.С. Страхування: Підручник. - К.: КНЕУ, 2003. - 599 с.
12. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навчальний посібник. - К.: Знання-Прес, 2002. -495 с.
13. Финансы. Денежное обращение. Кредит: Учебник. / Под ред. Л.А. Дробозиной. - М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997. - 478с.
14. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: Навчальний посібник. - К.: Знання-Прес, 2002. - 535 с.
15. Денежно-кредитная и валютная политика: научные основы и практика /Под ред. Красавиной Л.Н. - М.: Финансы и статистика, 2006. -296 с.
16. Деньги. Кредит. Банки. /Под ред. Е.Ф.Жукова. - М: ЮНИТИ-ДАНА, 2005.-600 с.

17. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. Додаток до журналу «Вісник НБУ». - 1999. - Випуск 7. - С.3-23.
18. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. Додаток до журналу «Вісник НБУ». - 2001. - Випуск 1. - С.3-46.
19. Центральний банк і грошово-кредитна політика /Пудовкіна М.Ф., Остапівшин Т.П., Білошапка В.С. - К.: КНЕУ, 2003. -180 с.

3. ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Загальні поради по СРС

Студент вивчає тему та відповідає на контрольні запитання. При виникненні запитань студент звертається до викладача особисто або через електронну пошту кафедри менеджменту природоохоронної діяльності management@ogmi.farlep.odessa.ua. Після чого приступає до виконання практичного завдання. Під час аудиторних практичних занять викладач проводить усне опитування з нижче наведених тем.

Тема 1. Сутність та функції фінансів

Предмет науки про фінанси. Фінанси - специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, характерні риси та суспільне призначення. Мікро- і макрорівні вивчення фінансів.

Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій.

Фінанси, особливості їх функціонування - економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави. Відбиття специфіки товарно- грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки на фінансових відносинах.

Функції фінансів: розподільча, контрольна, регулююча. Прояви розподільчої функції фінансів у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту.

Сутність контрольної функції фінансів, її реалізація в організації контролю за розподілом і цільовим використанням грошових фондів.

Сутність та значення регулюючої функції фінансів у стимулюванні

(дестимулюванні) соціально-економічних процесів у суспільстві.

Сутність і джерела формування фінансових ресурсів. Централізовані та децентралізовані фінансові ресурси. Фінансові ресурси держави, підприємств і населення.

Література [4, С. 7-14].

Контрольні запитання:

1. У чому полягає різниця між виробничими і фінансовими відносинами?
2. Коли вперше було визначено термін «financia»?
3. Хто є суб'єктами фінансових відносин?
4. Назвіть об'єкти фінансових відносин.
5. Які існують фінансові суперечності?
6. Назвіть моделі фінансових відносин за послідовністю розподілу ВВП.
7. Назвіть моделі фінансових відносин за рівнем державної централізації ВВП.

Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм

Поняття фінансової системи. Фінансова система як об'єкт управління. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою. Сфери та ланки фінансових відносин, їх взаємозв'язки.

Державні фінанси як провідна складова централізованих фінансів суспільства. Державні фінанси та їх ланки: державний бюджет і місцеві бюджети, державні цільові фонди; фінанси державного сектора економіки, державний кредит, резервні та страхові фонди органів державної влади.

Фінанси суб'єктів господарювання та їх роль у розвитку національної фінансової системи. Складові фінансів суб'єктів господарювання: фінанси комерційних підприємств і організацій, фінанси некомерційних підприємств та організацій.

Фінансовий ринок як складова фінансової системи держави. Структурні складові фінансового ринку: ринок грошей, ринок кредитних ресурсів, ринок цінних паперів, ринок фінансових послуг.

Роль міжнародних фінансів у розвитку інших складових фінансової системи держави. Фінансова політика - складова частина економічної і соціальної політики держави. Зміст і завдання фінансової політики. Стратегія й тактика фінансової політики. Фінансова політика України на

сучасному етапі.

Фінансовий механізм. Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

Поняття про управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Органи управління фінансами та їхні функції.

Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів. Зведений фінансовий баланс держави. Зміст фінансового планування під час трансформаційних зрушень.

Фінансовий контроль. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю. Органи, що здійснюють фінансовий контроль.

Фінансове право. Правове регулювання фінансових відносин. Розвиток фінансового законодавства в Україні.

Література [4, С. 15-30].

Контрольні запитання

1. Дайте характеристику сучасної фінансової системи України та її основних ланок.
2. В чому полягає сутність фінансової політики та її головне завдання?
3. Чим фінансова стратегія відрізняється від фінансової тактики? Наведіть приклади стратегічних та тактичних фінансових завдань.
4. Охарактеризуйте складові фінансової політики.
5. Розкрийте сутність фінансового механізму та призначення його структурних елементів.

Тема 3. Податкова система держави

Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків. Характерні риси податків, відрахувань і платежів. Взаємозв'язок з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна).

Елементи податку. Принципи оподаткування.

Класифікація податків. Прямі податки. Непрямі податки.

Об'єктивна необхідність податкової системи. Поняття податкової системи і методи її побудови. Структурна побудова податкової системи. Податкова система України, основні етапи її становлення.

Податкова політика. Податкова служба, склад податкової служби України.

Література [4, С. 31-52].

Контрольні запитання:

1. Що таке податки?
2. Які існують форми платежів юридичних і фізичних осіб держави?
3. Які функції виконують податки?
4. Який склад податкової системи України? Охарактеризуйте її структуру.
5. Які права й обов'язки податкової служби України?
6. Охарактеризуйте елементи системи оподаткування України.
7. За якими ознаками здійснюється класифікація податків?
8. Які існують види прямих податків в Україні?
9. У чому полягають сутність, переваги і недоліки непрямого оподаткування?
10. Назвіть непрямі податки, що застосовуються в Україні.
11. Назвіть платежі за ресурси та інші обов'язкові платежі, які сплачуються юридичними та фізичними особами в Україні.
12. Які місцеві податки та збори існують в Україні?
13. Назвіть форми й методи контролю за дотриманням податкового законодавства.

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

Сутність бюджету як економічної категорії. Призначення та роль бюджету держави, Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин. Функції бюджету.

Бюджет як основний фінансовий план держави. Провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів. Показники стану бюджету - бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит.

Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту. Класифікація бюджетного дефіциту. Динаміка бюджетного дефіциту в Україні.

Особливості державного бюджету на поточний рік.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні. Поняття фінансової автономії та показники її рівня.

Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми та організація. Бюджетне регулювання. Бюджетне субсидіювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.

Література [4, С. 53-72].

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте бюджет як економічну категорію.
2. Охарактеризуйте бюджет як основний фінансовий план держави?
3. У чому проявляється матеріальний зміст бюджету?
4. Яка бюджетна будова в Україні?
5. Охарактеризуйте склад бюджетної системи України.
6. Охарактеризуйте порядок складання і розгляду державного бюджету.
7. Що таке бюджетний дефіцит і профіцит?
8. Які законодавчі акти регулюють бюджетний процес і бюджетні процедури?
9. Хто здійснює виконання державного бюджету?
10. Які органи здійснюють контроль за розподілом бюджетних коштів?

Тема 5. Державні доходи та видатки

Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів. Централізовані державні доходи: доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів.

Доходи державного бюджету. Форми їх вияву та матеріальне втілення. Класифікація доходів державного бюджету. Принципи організації системи доходів бюджету та джерела їх формування. Методи формування доходів державного бюджету.

Податкові надходження. Державні позики, емісійний дохід та їх значення у системі доходів бюджету. Неподаткові доходи бюджету, їх склад і призначення.

Децентралізовані державні доходи. Доходи державних підприємств та організацій - складова частина державних доходів. Прибуток державних підприємств.

Сутність, характеристика, склад державних видатків. Класифікація державних видатків. Фактори, що визначають структуру державних видатків.

Сутність і принципи кошторисного фінансування. Кошторис: види та його основні елементи.

Сутність і роль державних цільових фондів на сучасному етапі. Об'єктивна необхідність їх створення. Класифікація державних цільових фондів, доходи та витрати державних цільових фондів. Проблеми і перспективи їхнього функціонування.

Якісна характеристика державних видатків, принципи їх організації. Методи і форми фінансування державних витрат. Бюджетні кредити. Державні дотації. Державні гарантії.

Література [4, С. 60-64].

Контрольні запитання

1. Охарактеризуйте доходи державного бюджету.
2. Назвіть джерела, за рахунок яких формуються доходи державного бюджету України.
3. Назвіть напрямки витрат бюджету України.
4. За рахунок чого можливо скасування статей витрат державного бюджету України?
5. Що являють собою цільові комплексні програми, що фінансуються за рахунок бюджету?

Тема 6. Фінансовий ринок

Роль фінансового ринку у ринковій економіці. Фінансовий ринок як механізм міжгалузевого перебігу капіталу, та перерозподілу коштів. Функції фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку.

Класифікація структурних складових фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів. Страховий ринок. Взаємозв'язок складових фінансового ринку.

Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури. Первинний і вторинний ринки цінних паперів. Біржовий та позабіржовий обіг фондових цінностей. Характеристика основних видів цінних паперів, їх класифікація.

Фінансові інститути ринку. Фонд держмайна: його функції, завдання, обов'язки, організація. Роль фонду державного майна у процесі роздержавлення та приватизації. Роздержавлення і приватизація: суть та особливості.

Фінансові посередники. Функції та види фінансових посередників.

Роль Національного банку України на ринку державних цінних паперів.

Проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України.

Література [4, С. 73-84].

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте сутність фінансового ринку?
2. Назвіть структурні елементи фінансового ринку.
3. Що являє собою ринок грошей?
4. Назвіть структурні елементи ринку капіталів.
5. Охарактеризуйте функціонування ринку цінних паперів.
6. Назвіть ознаки фондового ринку.
7. Які характерні риси грошово-кредитної системи України?

8. Які існують умови створення фінансового ринку в Україні?
9. Які перспективи розвитку фінансового ринку в Україні?

Тема 7. Міжнародні фінанси

Сутність, призначення та роль міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси суверенних країн і регіонів.

Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Форми та види зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності як складова загальної зовнішньоекономічної політики держави. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Валютні відносини та їх державне регулювання в Україні. Валютні системи: сутність, види і структура. Валютна політика держави.

Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація. Вплив міжнародного фінансового ринку на національні фінансові ринки та національну економічну систему держави.

Міжнародний кредит та його форми. Класифікація міжнародних кредитів.

Формування й розвиток Європейського валютного союзу. Україна та ЄС: особливості організації міжнародних фінансових зв'язків та перспективи їх розвитку.

Міжнародні валютно-фінансові і кредитні організації. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

Література [6, С. 488-524].

Контрольні запитання:

1. Що являють собою міжнародні фінанси?
2. Назвіть існуючі міжнародні фінансові інститути.
3. Назвіть міжнародні фінансові організації.
4. Які в даний час існують форми міжнародних розрахунків?
5. Що таке валютний курс та як він встановлюється?
6. Які існують методи визначення валютного курсу?
7. Що таке валютне регулювання?
8. Назвіть методи валютного регулювання.
9. Назвіть методи управління зовнішньоекономічною діяльністю.
10. Що відноситься до митно-тарифного регулювання?

11. Охарактеризуйте принципи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 8. Сутність та функції грошей

Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у створенні грошей.

Суть грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Портфельний підхід до визначення суті грошей. Гроші як форма прояву суспільних відносин. Специфіка прояву суті грошей у різних економічних системах. Гроші як особливий товар, мінова й споживча вартість грошей як товару. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Форми грошей та їх еволюція. Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини та механізм демонетизації золота, ідеальні форми грошей та їх кредитна природа. Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Різновиди сучасних кредитних грошей. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей. Електронні гроші.

Вартість грошей. Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей при різних їх формах. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість, зберігання грошей та процент.

Функції грошей. Поняття функції та її еволюція. Функція міри вартості, її суть, сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів.

Функція засобу обігу, її суть, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції. Функція засобу платежу, її суть, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання, еволюція.

Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання як світових грошей національних та колективних валют. Взаємозв'язок функцій грошей. Вплив на функції грошей зміни їх вартості.

Роль грошей у системі суспільного відтворення. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні й соціальні процеси. Грошове середовище як фактор впливу на матеріальні інтереси та виробничу активність економічних суб'єктів. Вплив зміни кількості грошей на макрота мікроекономічні процеси. Гроші як інструмент регулювання економіки.

Зміна впливу кількісних параметрів грошей на економіку на коротко- та довгострокових інтервалах. Роль грошей у розвитку міжнародних інтеграційних процесів. Еволюція ролі грошей в економіці України.

Література [3, С. 7-16].

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте основні етапи розвитку форм вартості.
2. Які товари-еквіваленти використовувались у якості грошей?
3. Дайте визначення економічної категорії “гроші”.
4. Які концепції походження грошей Ви знаєте?
5. Назвіть основні етапи розвитку грошей.
6. Назвіть основні властивості грошей.
7. Що таке вартість грошей, на чому вона базується і які фактори впливають на зміну вартості грошей у часі?
8. Що таке повноцінні гроші? Чи використовують повноцінні гроші в сучасному грошовому обігу України?
9. У чому полягає основна відмінність між повноцінними та неповноцінними грошима?
10. Що таке кредитні гроші?
11. Що таке “квазі” гроші? Чи використовуються “квазі” гроші у грошовому обігу України?
12. Що таке банкнота, вексель, чек?
13. Чим депозитні гроші відрізняються від готівкових грошей?

Тема 9. Грошовий оборот і грошові потоки

Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Сукупний грошовий оборот і оборот грошей у межах індивідуального капіталу. Основні суб'єкти грошового обороту: фірми, сімейні господарства, державні структури, фінансові посередники. Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.

Економічна основа та загальна схема сукупного грошового обороту. Структура сукупного грошового обороту. Грошовий обіг. Фіскально-бюджетний оборот. Кредитний оборот. Фінансовий оборот.

Основні сфери грошового обороту. Безготівковий грошовий оборот. Готівковий грошовий оборот. Співвідношення між безготівковим і готівковим грошовим оборотом та подальша його тенденція. Канали надходження грошей та їх вилучення з грошового обороту.

Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обороту. Характеристика основних видів грошових потоків.

Взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків. Структура грошових потоків. Грошові потоки припливу та грошові потоки відпливу. Механізм балансування грошових потоків.

Грошова маса та основні форми її існування. Агрегатний метод класифікації функціональних форм грошей. Характеристика грошових агрегатів. Грошова база. Особливості побудови показників грошової маси в Україні.

Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Основні шляхи та показники інтенсифікації руху грошей у сфері обігу та платежів. Проблема монетизації валового внутрішнього продукту. Механізм поповнення маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків. Грошовий мультиплікатор. Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий оборот: банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки, їх суть та характеристика. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Суть грошового ринку. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак - попиту, пропозиції, ціни.

Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування.

Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей (монетарний ринок). Ринок капіталів. Суб'єкти грошового ринку. Банки і небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку.

Попит на гроші. Теоретичні моделі попиту на гроші. Основні мотиви (джерела) сукупного попиту на гроші: попит на гроші для трансакцій і попит на гроші як на активи. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші. Номінальний та реальний попит на гроші.

Пропозиція грошей. Загальні теоретичні положення пропозиції грошей. Механізм формування пропозиції грошей. Грошова база. Банківські резерви. Грошовий мультиплікатор. Роль кредитної системи у формуванні пропозиції грошей. Банкнотна та депозитна емісія.

Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку. Рівноважна процентна ставка.

Література [3, С. 23-27].

Контрольні запитання

1. Дайте визначення грошового обороту?
2. Які основні ринки взаємопов'язуються грошовим оборотом?
3. назвіть суб'єктів грошового обороту?
4. У чому полягають особливості грошового обороту на мікро- та макроекономічному рівнях?

5. Що таке грошовий потік?
6. Охарактеризуйте грошові потоки, які обслуговують процес розширеного відтворення.
7. У чому полягає відмінність між грошовим оборотом та грошовим обігом?
8. Як структурується грошовий оборот за формою платіжних засобів?
9. Які переваги та недоліки готівкового та безготівкового грошового обороту?

Тема 10. Грошові системи

Поняття грошової системи. Основні принципи організації та моделі побудови грошових систем. Призначення та місце грошової системи в економічній системі країни.

Вплив національних та історичних традицій на зміст елементів грошової системи. Елементи грошової системи та їх характеристика. Національно-державна обумовленість і призначення грошової системи.

Склад грошової системи. Система безготівкових розрахунків. Система готівкового обігу. Валютна система.

Основні типи грошових систем. їх еволюція. Саморегульовані грошові системи та їх історичні форми. Біметалізм (система паралельних валют, система подвійної валюти, система «кульгаючої» валюти). Монометалізм (золотомонетний стандарт, золотозлитковий стандарт, золотодевізний стандарт). Регульовані грошові системи. Система паперово-грошового обігу. Система природного (кредитного) обігу. Неринкові та ринкові грошові системи. Відкриті і закриті грошові системи.

Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи та інструменти регулювання грошової системи.

Становлення й розвиток грошової системи України. Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні: запровадження тимчасової валюти, паралельний обіг купоно-карбованця та рубля, процес стабілізації тимчасової валюти. Випуск постійної валюти - гривні.

Загальна характеристика грошових систем зарубіжних країн. Грошова система ЄС.

Література [3, С. 17-19].

Контрольні запитання

1. Що таке грошова система?
2. Назвіть елементи грошової системи.

3. За якими ознаками класифікують грошові системи?
4. За яких грошових систем в обігу знаходились повноцінні монети? Чи існують повноцінні монети в сучасному грошовому обігу України?
5. Чим саморегульовані грошові системи відрізняються від регульованих?
6. Які різновиди само регульованих грошових систем Ви знаєте?
7. Назвіть форми золотого монометалізму. Що таке демонетизація золота?
8. Що таке національна грошова система? Дайте характеристику елементів національної грошової системи.

Тема 11. Інфляція та грошові реформи

Суть інфляції. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість і життєвий рівень. Теоретичні концепції інфляції: теорія «інфляції попиту», теорія «інфляції пропозиції», монетаристська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу. Інфляція та дефляція. Основні форми інфляції: повзуча, галопуюча, гіперінфляція, відкрита та закрита інфляція. Класичні, монетарні та загальноекономічні чинники інфляції. Інфляція попиту. Фіскальна інфляція. Інфляція витрат. Імпортна інфляція.

Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції. Дефляційна політика (регулювання попиту). Політика доходів.

Соціально-економічні наслідки інфляції. Інфляція в системі державного регулювання грошової сфери. Особливості інфляційного процесу в Україні.

Грошові реформи: поняття та цілі. Стабілізація грошей як основна ціль реформи. Грошові реформи як радикальні заходи негативних соціально-економічних наслідків інфляції.

Класифікація грошових реформ. Становлення нової грошової системи. Часткова зміна грошової системи. Проведення спеціальних стабілізаційних заходів. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація.

Основні моделі грошових реформ. Грошові реформи формального типу. Грошові реформи конфіскаційного типу. Реформи паралельного (консервативного) типу.

Особливості здійснення грошових реформ в окремих країнах. Характеристика основних грошових реформ, здійснених в Україні.

Література [3, С. 19-22].

Контрольні запитання

1. Які класифікаційні ознаки грошових реформ Ви знаєте?

2. Які види грошових реформ Ви знаєте?
3. У чому проявились особливості проведення грошової реформи в Україні?
4. Чому грошова реформа в Україні здійснювалась протягом 5 років?
5. Охарактеризуйте грошову реформу 1996 року за класифікаційними ознаками та видами.

Тема 12. Валютні відносини та валютні системи

Суть і види валютних відносин. Поняття валюти. Призначення та сфера використання валюти. Види валюти: національна, іноземна, колективна.

Валютний ринок: суть та основи функціонування. Валютні операції. Види валютних операцій. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Валютні ризики і методи валютного страхування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Роль банків на валютному ринку. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку.

Котирування валют. Валютний курс, його функції. Суть, основи формування та види валютного курсу. Поняття, значення і механізм забезпечення конвертованості валюти. Порядок визначення валютних курсів.

Валютне регулювання: суть і необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція. Регламентація статусу валюти та порядок здійснення операцій з нею (правила купівлі-продажу, ввозу-вивозу, використання валютної виручки, здійснення валютних платежів, нагромадження золотовалютних запасів тощо). Платіжний баланс у механізмі валютного регулювання. Золотовалютні запаси в системі валютного регулювання. Режим валютного курсу в Україні.

Валютні системи: поняття, структура, призначення. Види валютних систем: національні, регіональні, світові. Основні елементи національної валютної системи. Розвиток валютної системи України.

Еволюція світової валютної системи. Характеристика сучасної світової валютної системи та роль МВФ в її функціонуванні. Баланси міжнародних розрахунків та їх основні види. Розрахунковий баланс. Баланс міжнародної заборгованості. Платіжний баланс, його загальна характеристика та структура. Методи регулювання платіжного балансу. Європейська валютна система. Проблеми формування валютної системи країн СНД.

Література [3, С. 72-89].

Контрольні запитання

1. Визначте поняття і охарактеризуйте складові елементи національної валютної системи.
2. Конвертованість валют та її види.
3. Визначте поняття валютного курсу та його види.
4. Проаналізуйте фактори фактори, які впливають на формування валютного курсу.
5. Методи покриття дефіциту платіжного балансу.

Тема 13. Кредит у ринковій економіці

Загальні передумови формування кредитних відносин. Еволюція кредитних відносин. Методи перерозподілу коштів у процесі відтворення. Теорії кредиту. Основні положення натуралістичної теорії кредиту. Основні положення капіталотворчої теорії кредиту.

Необхідність та суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі.

Кредит як форма суспільних відносин. Основні функції кредиту. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин.

Ознаки кредиту в ринковій економіці. Позичковий капітал та кредит. Позичковий капітал як форма грошового капіталу. Основні ознаки позичкового капіталу. Ринок позичкових капіталів.

Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: комерційного, споживчого, державного, міжнародного, банківського.

Банківський кредит. Класифікація банківських кредитів. Принципи та методи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування. Форми забезпечення та страхування банківських кредитів. Характеристика окремих видів банківського кредиту.

Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення, Кредитні відносини та інфляція. Процент за кредит. Суть процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Процентний ризик. Процент в умовах інфляції.

Специфіка становлення кредитних відносин в окремих країнах. Кредитні відносини в ЄС. Історичний розвиток кредитних відносин в Україні. Проблеми реалізації позитивних функцій кредиту в сучасних умовах розвитку України.

Література [3, С. 55-71].

Контрольні запитання

1. Що таке кредит? Назвіть суб'єкти та об'єкти кредиту.

2. Що таке кредитні відносини? Назвіть основні ознаки кредитних відносин.
3. Охарактеризуйте види кредитних відносин за суб'єктами кредитної угоди.
4. Що спільного та відмінного між економічною категорією "кредит" з іншими економічними категоріями?
5. Які теорії кредиту Ви знаєте? Охарактеризуйте основні постулати теоретичних концепцій кредиту?
6. Назвіть принципи кредитування.
7. Які функції виконує кредит? Яка з перелічених функцій є головною?
8. Перелічіть класифікаційні ознаки кредиту.
9. Які види кредиту Ви знаєте?
10. Яку роль відіграє кредит у розвитку економіки?
11. Охарактеризуйте основні етапи розвитку кредитних відносин в Україні.

Тема 14. Центральний банк та його роль в економіці

Центральний банк - орган державного грошово-кредитного регулювання економіки.

Історичні аспекти організації центральних банків. Сучасні організаційно-правові форми центральних банків. Незалежність центральних банків. Особливості взаємовідносин центральних банків з виконавчою владою. Особливості функціонування ЄЦБ.

Функції центрального банку. Емісія готівки та організація грошового обігу. Функція банку банків. Функція банку уряду. Реалізація грошово-кредитної політики.

Грошово-кредитна політика центрального банку - суть, стратегічні цілі, проміжні й тактичні завдання, інструменти грошово-кредитного регулювання. Основні типи грошово-кредитної політики: рестрикційна та експансіоністська. Загальні методи реалізації грошово-кредитної політики. Політика облікової ставки. Операції на відкритому ринку. Політика обов'язкових резервів. Політика рефінансування. Селективні способи реалізації грошово-кредитної політики. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту.

Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку. Організаційна і функціональна структура НБУ. Повноваження Правління НБУ. Основні напрями діяльності НБУ. Грошово-кредитна політика НБУ. Банківський нагляд. Формування інформаційної системи. Пасивні та активні операції НБУ.

Література [3, С. 40-43].

Контрольні запитання

1. Які основні законодавчо-нормативні акти регламентують діяльність НБУ?
2. Які складові елементи входять до структури НБУ?
3. Які керівні органи входять до системи управління НБУ?
4. Назвіть принципи функціонування НБУ? Чи підпорядкований НБУ Президенту, ВР, уряду?
5. Які функції виконує НБУ?

Тема 15. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи

Суть і призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі. Класифікація комерційних банків.

Організаційна та функціональна структура комерційного банку. Збори акціонерів (учасників) банку. Рада банку. Правління банку. Ревізійна комісія банку. Структурні підрозділи банку. Основні показники діяльності комерційних банків.

Загальна характеристика банківських операцій. Пасивні банківські операції. Банківські ресурси та їхня структура. Власний капітал банку та його основні функції. Статутний фонд. Резервний фонд. Нерозподілений прибуток.

Залучені кошти. Депозити та їх основні види. Депозити до запитання. Строкові депозити. Ощадні депозити. Недепозитні джерела залучення коштів.

Активні операції комерційних банків. Основні види активів. Кредитні операції, їх сутність і призначення. Інвестиційні операції та їх види. Інвестиційний портфель та інвестиційна політика комерційного банку.

Суть комісійно-посередницьких банківських операцій. Розрахункові операції. Касові операції. Валютні операції. Консультаційні та інші послуги.

Особливості регулювання банківської діяльності в сучасних умовах.

Література [3, С. 44-51].

Контрольні запитання

1. Що таке банківські операції? Які банківські операції Ви знаєте?
2. За допомогою яких операцій банки формують свої ресурси?
3. За рахунок яких джерел формується ресурсна база комерційного банку?
4. Назвіть складові власного капіталу комерційного банку?

5. Розкрийте механізм формування залучених та запозичених банківських ресурсів?
6. Що таке активні операції? Які види активних операцій Ви знаєте?
7. Що таке банківські послуги? Назвіть традиційні та нетрадиційні банківські послуги?

Тема 16. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи

Суть, функції та основні види спеціалізованих кредитно-фінансових установ. Об'єктивні передумови становлення й розвитку кредитно-фінансових інститутів. Основні напрями діяльності сучасних спеціалізованих кредитно-фінансових установ.

Страхові компанії: їх функціональна суть та форми організації. Об'єкти страхування та особливості їх страхування. Основні операції страхових компаній. Страхові премії.

Пенсійні фонди. Організаційно-правові форми пенсійних фондів. Особливості функціонування пенсійних фондів. Операції пенсійних фондів.

Інвестиційні компанії. Інвестиційні компанії закритого та відкритого типу. Основні операції інвестиційних компаній.

Позиково-ощадні асоціації. Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди. Добродійні фонди.

Міжбанківські об'єднання, їх роль та значення у функціонуванні кредитних систем. Класифікація міжбанківських об'єднань. Характерні риси міжбанківських об'єднань.

Література [3, С. 52-54].

Контрольні запитання

1. Статус кредитних небанківських установ.
2. Операції, чинені фінансово-кредитними інститутами.
3. Роль фінансово-кредитних інститутів в економіці країни.
4. Охарактеризувати діяльність страхових компаній.
5. Охарактеризувати діяльність недержавних пенсійних фондів.
6. Охарактеризувати діяльність лізингових компаній.
7. Охарактеризувати діяльність факторингових компаній.
8. Охарактеризувати діяльність інвестиційних компаній і фондів.
9. Охарактеризувати діяльність фінансових холдингів і фінансово-промислових груп.
10. Охарактеризувати діяльність кредитних союзів.

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Наведені нижче завдання повинні бути виконані студентами під час аудиторних практичних занять.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» проводиться в письмовій формі. Контрольні завдання за змістовими модулями включають як теоретичні питання так вирішення задач.

Оцінювання результатів завдань, що виконуються на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

1-59 % – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60-73 % – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

74-89 % – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення);

90-100 % – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Максимальна кількість балів, яку може одержати студент при виконанні програми практичних занять становить 40 балів.

Приклади вирішення задач наведені у літературі [7, С.30-33, 8, С.17-25].

Задача 1.

Визначте відпускну ціну виробу та суму акцизного збору, якщо відомо, що собівартість виробу складає 150 грн.; ставка акцизного збору - 40%; прибуток становить 24% від собівартості виробу.

Задача 2.

Економісти країни вважають, що залежність валових внутрішніх інвестицій та державних видатків від розміру валового внутрішнього продукту (ВВП) виражається рівняннями: $O = 20 + 0,5 \text{ ВВП}$; $I = 0,2 \text{ ВВП}$. Споживчі витрати повинні становити 60 млрд. грошових одиниць; імпорт - 25 млрд. грошових одиниць; експорт - 35 млрд. грошових одиниць.

Необхідно розрахувати прогнозний рівень ВВП.

Задача 3.

Уряд просить економістів дати прогноз зміни обсягу валового національного продукту (ВВП). За оцінкою економістів споживчі витрати

складуть у наступному році 70% від обсягу ВВП. Сума інвестицій та державних видатків досягне 2 млрд. грошових одиниць. Обсяг чистого експорту буде дорівнювати нулю.

Який прогноз дадуть економісти відносно можливого обсягу ВВП?

Задача 4.

Держава реалізує облігації номінальною вартістю 200 грн. Термін погашення облігацій повинен настати через 3 роки. Річний прибуток за облігаціями складає 25 % від їх номінальної вартості. Норма прибутку за альтернативними інвестиціями складає 20 %.

Визначте ринкову вартість облігацій, що продаються державою.

Задача 5.

На основі наведеного нижче балансу підприємства необхідно розрахувати відповідні показники та визначити до якого класу кредитоспроможності належить це підприємство:

Баланс підприємства

Актив	тис.грн.	Пасив	тис.грн.
1. Необоротні активи		1. Власний капітал	
Основні засоби	43 340	Статутний капітал	25 000
Знос основних засобів	8 640	Прибуток	3 700
Всього основних засобів	34 700	Всього власний капітал	28 700
2. Оборотні активи		2. Зобов'язання	
Виробничі запаси	3 250	Довгострокові кредити	3 400
Дебіторська заборгованість	3 650	Короткострокові кредити	3 700
Грошові кошти	15 200	Поточні зобов'язання	22 300
Короткострокові фінансові інвестиції	1 300	Всього зобов'язань	29 400
Всього оборотних активів	23 400		
Баланс	58 100	Баланс	58 100

Задача 6.

Необхідно визначити:

- 1) як зміниться величина номінального доходу, якщо реальний дохід зменшився на 6%, а рівень цін збільшився на 12%?
- 2) як зміниться реальний дохід, якщо величина номінального доходу збільшиться на 13%, а рівень цін збільшиться на 15%?
- 3) як зміниться реальний дохід, якщо величина номінального доходу збільшиться на 3%, а рівень цін зменшиться на 8%?

Задача 7.

Протягом року в країні було виготовлено товарів на суму 4 500 млрд. грн. З них було продано в кредит на суму 42 млрд. грн.. Платежі за раніше продані в кредит товари складають 172 млрд. грн.. Платежі, які погашаються шляхом взаємного заліку боргів - 400 млрд. грн.. Обіг грошової маси за цей же період - 10 разів. Визначити кількість грошей необхідних для обігу.

Задача 8.

Сума цін за реалізовані в країні товари складає 380 млрд. грошових одиниць. Сума цін товарів, які продані в кредит, - 90 млрд. грошових одиниць. Сума платежів за раніше продані у кредит товари - 60 млрд. грошових одиниць. Сума платежів, які погашаються шляхом взаємозаліку боргів - 40 млрд. грошових одиниць. Грошова маса здійснює 7 оборотів.

Визначте кількість грошей необхідних для обігу.

Як зміниться кількість грошей в обігу, якщо:

- 1) сума продажів зменшиться в 1,3 разу;
- 2) грошова одиниця буде здійснювати 11 обертів;
- 3) грошова одиниця буде здійснювати 5 обертів за рік?

Задача 9.

Сума цін за реалізовані в країні товари складає 250 млрд. грн.. Сума цін товарів, які продані в кредит, - 20 млрд. грн.. Сума платежів за раніше продані у кредит товари - 30 млрд. грн.. Сума платежів, які погашаються шляхом взаємозаліку боргів - 40 млрд. грн.. Швидкість обігу грошової одиниці - 3 місяці.

Визначте кількість грошей необхідних для обігу.

Задача 10.

У таблиці наведені індекси цін за роками:

<i>Рік</i>	<i>Індекс цін, %</i>
I	100
II	112
III	123
IV	129

- 1) Розрахувати рівні інфляції для кожного року.
- 2) Використовуючи «правило величини 70», визначити кількість років, що необхідні для подвоєння рівня цін.

Задача 11.

Фірма придбала опціон на продаж дол. США за наступними параметрами:

Сума 50 тис. дол.

Строк 3 місяці

Курс опціону (страйк-ціна) 7,9 грн/дол

Премія (ціна опціону) 0,07 грн/дол.

У день виконання опціону курс СПОТ може скласти 7,3 грн./дол. чи 8,2 грн./дол.

Розрахувати ціну продажу опціону фірмою та її прибуток чи збиток на день виконання опціону.

Задача 12.

Залежність між ставкою відсотка та величиною попиту на гроші виражається функцією $i = 200 - M$. (i - відсоткова ставка, M - кількість грошей в обігу).

Побудувати графік цієї функції. Визначити відсоткову ставку, якщо

пропозиція грошей становить: 1) 50 млн. грн

2) 100 млн. грн

3) 150 млн. грн

Задача 13.

Визначити, які умови одержання кредиту в розмірі 500 тис. грн на два роки вигідніші:

- 1) під 9% річних на основі складного відсотку;

- 2) під 6% річних на основі простого відсотка з виплатою один раз по закінченні строку;
- 3) з виплатою рівними платежами один раз на рік.

Задача 14.

Компанії надається знижка 3%, якщо рахунок за товари на суму 20 000 грн. сплачується відразу. Вона також може одержати товар із сплатою рахунка протягом 30 днів. Компанія довідалась у місцевому банку, що можна узяти гроші в кредит для сплати рахунку під 10% річних. Це дає можливість компанії скористатися знижкою.

Визначте, що вигідніше скористатися знижкою чи отримати товар та сплатувати на протязі 30 днів?

Задача 15.

Обов'язкова резервна норма дорівнює 15%. Визначте, як зміниться пропозиція грошей при видачі банківською системою позички у розмірі 10 млн. грн.

Задача 16.

Страхова компанія № 1 має страхові платежі на суму 60 млн. грн; залишок коштів у запасному фонді становить - 5 млн. грн; виплати страхового відшкодування - 38 млн. грн.; видатки на страхову справу - 6 млн. грн.

Страхова компанія № 2 має страхові платежі на суму 50 млн. грн; залишок коштів у запасному фонді становить - 6 млн. грн; виплати страхового відшкодування - 22 млн. грн.; видатки на страхову справу - 5 млн. грн.

Необхідно розрахувати коефіцієнт фінансової стійкості страхового фонду та вибрати найбільш фінансово стійку страхову компанію.

Задача 17.

Визначити, які умови придбання депозитного сертифікату в розмірі 400 грн. на два роки вигідніші:

- 1) під 10% річних на основі складного відсотка;
- 2) під 14% річних на основі простого відсотка з виплатою один раз по закінченні строку;
- 3) з виплатою рівними платежами один раз на рік.

ЗБІРНИК МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК
до самостійної роботи та практичних занять
з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»
для студентів денної форми навчання

Укладач: Тонконога І.В.